

Wycieczka „Śladami lubawskich Żydów”. ZS w Lubawie wziął udział w ważnym projekcie

data aktualizacji: 2019.02.18

We wrześniu 2018 r. młodzież z Lubawy przyłączyła się do projektu „Szkoła Dialogu”, prowadzonego przez warszawską fundację Forum Dialogu.

Od września do listopada, odbywały się w związku z tym warsztaty pod kierunkiem edukatorów – Olgi Szymańskiej i Stanisława Niemojewskiego. Dotyczyły one tematyki historii, tradycji i kultury Żydów polskich, ze szczególnym uwzględnieniem ich dziedzictwa w Lubawie. Ważnym i niezbędnym punktem zajęć była organizacja przez uczniów – uczestników projektu, wycieczki, której nadano tytuł „Śladami lubawskich Żydów”. Odbyła się ona najpierw w wersji próbnej na początku listopada. Uczniowie przeprowadzili ją w towarzystwie edukatorów oraz nauczycieli – opiekunów projektu: Katarzyny Bartkowskiej, Magdaleny Jakubowskiej i Aleksandry Zimnickiej.

Na potrzeby wycieczki uczniowie dotarli m.in. do dokumentów, wypożyczonych przez Urząd Gminy w Lubawie pt. „Zbiór materiałów dotyczących mogił zbiorowych znajdujących się na terenie Gminy Lubawa”. Dzięki temu w czasie wycieczki dzielili się uzyskanymi informacjami. Dotyczyły one m.in. więźniarek żydowskich, które w czasie II wojny światowej pracowały w obozie w Gutowie oraz wykazu uratowanych Żydek ze szpitala powiatowego w Nowym Mieście Lubawskim. Korzystano też oczywiście z innych źródeł, książkowych i internetowych. Cennych wskazówek udzielali uczniom mieszkańcy Lubawy.

W kolejnych dniach po wycieczce „próbnej” pracowano nad udoskonalaniem planu i organizacji wycieczki „właściwej”. Do udziału w jej realizacji każdy z uczestników projektu wystosował

zaproszenie do wybranej przez siebie osoby. Konieczne było bowiem przeprowadzenie wycieczki z udziałem lokalnej społeczności. Wyjście „śladami lubawskich Żydów” miało ostatecznie miejsce 28 listopada. Funkcję przewodnika pełnił jeden z uczniów, Tomasz Truszczyński. Prowadził on uczestników wycieczki do kolejnych przystanków, a pomiędzy nimi udzielał wielu informacji i dzielił się ciekawostkami dotyczącymi społeczności żydowskiej, m.in. lokalnej. Jednym z punktów wycieczki był dom przy ul. Kupnera. To tutaj przed II wojną światową mieszkała zamożna rodzina żydowska. O fakcie tym, prawie zapomnianym przez dzisiejszych mieszkańców miasta, przypomniała zebranym Wiktoria Ewertowska. W tym samym miejscu Błażej Lewalski pokazał drogę, która wiedzie do pozostałości jednego z żydowskich cmentarzy, zwanego potocznie „starym”, położonym na wzniesieniu między Fijewem a Lubawą. Następnie uczestnicy wycieczki udali się na plac przy budynku dawnej szkoły podstawowej (obecnie plebania kościoła pw. Świętych Jana Chrzciciela i Michała Archanioła). Tu zebrani mogli poznać ogólny zarys funkcjonowania żydowskich szkół, dowiedzieć się wielu interesujących informacji o tradycyjnej ścieżce edukacyjnej Żydów, ale i m.in. o liczbie absolwentów lubawskiego Progimnazjum (naszej szkoły), narodowości żydowskiej. Na zgromadzonych czekał mały poczęstunek w postaci żydowskiej chałki.

Uczestnicy wycieczki byli również na Placu Zamkowym, gdzie przed II wojną światową funkcjonowała synagoga. Niestety do dziś nie zachowały się nawet zdjęcia lubawskiej synagogi z zewnątrz, ale uczniowie dotarli do zdjęcia prezentującego jej wnętrze. Jak zaznaczyli jednak, synagoga nie jest typową świątynią – w rozumieniu chrześcijan. Dla Żydów jedyną i prawdziwą była zniszczona jeszcze w starożytności Świątynia Jerozolimska, synagoga zaś to głównie miejsce modlitwy, która odbywa się w niej z okazji szabatu lub innych świąt żydowskich. To także budynek, w którym studiowano (zapewne też w Lubawie) Torę i Talmud. Synagogi były też często siedzibami gmin żydowskich. Mogły mieścić różne urzędy, jak archiwum czy skarbiec lub służyć jako pomieszczenia dla sądu rabinackiego. Jak nadmieniono, w synagogach nie składano ofiar, nie oddawano też czci obrazom czy posągom, a ich budynki z zewnątrz były skromne, zbliżone charakterem do zabudowy danej miejscowości.

Ostatnim punktem wycieczki był plac przy ulicy Grunwaldzkiej, przy dawnym budynku hitlerowskiego obozu karnego dla młodocianych, gdzie przedstawiono smutną historię Żydów z okresu II wojny światowej, w tym osób więzionych w obozach założonych przez Niemców na terenie Ziemi Lubawskiej. Nie zabrakło jednak i pozytywnych akcentów, związanych z pomocą niesioną Żydom przez mieszkańców Lubawy i okolic, zarówno w czasie ich życia obozowego, jak i po szczęśliwym jego zakończeniu. Jak wspominał Tomasz, pomoc więźniom świadczyły nawet dzieci, które, jak i ich rodzice wiele wówczas ryzykowali.

Wycieczka przebiegła zgodnie z planem, zaś uczniowie organizujący ją wykazali się dużym zaangażowaniem i kreatywnością. Zarówno oni, jak i zaproszone osoby miały okazję poznać lub przypomnieć sobie wiele ważnych faktów związanych z bytnością Żydów na Ziemi Lubawskiej. Udział w projekcie stał się także inspiracją do kolejnych działań. Pomysłem uczniów jest pojawienie się na terenie miasta tablicy upamiętniającej lokalną społeczność żydowską, która niegdyś stanowiła spory odsetek ogółu mieszkańców Lubawy. Zwieńczeniem całego Projektu „Szkoła Dialogu” było sprawozdanie, przekazane Fundacji Forum Dialogu pod koniec ubiegłego roku. Zrealizowane przez uczniów Zespołu Szkół i innych placówek projekty wezmą udział w ogólnopolskim konkursie, którego rozstrzygnięcie odbędzie się 26 lutego br. na uroczystym podsumowaniu Projektu – Gali Szkoły Dialogu w Teatrze Narodowym w Warszawie.

Źródło: www.powiat-ilawski.pl.

Źródło:

<https://www.infoilawa.pl/aktualnosci/item/57048-wycieczka-sladamilubawskichzydow-zs-w-lubawiewzialudzialw-waznym-projekcie>